

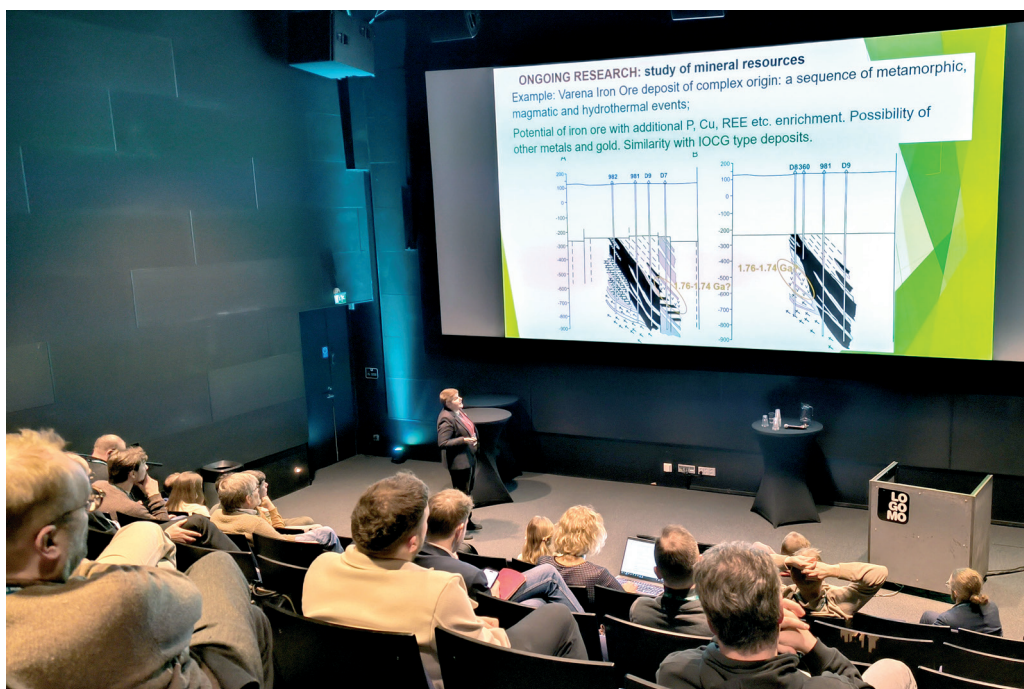
Olga Demina, Gražina Skridlaitė,
Valstybinis mokslinių tyrimų institutas Gamtos tyrimų centras

LIETUVOS GEOLOGAI TARPTAUTINĖJE ŠIAURĖS ŠALIŲ GEOLOGŲ ŽIEMOS KONFERENCIJOJE: KRISTALINIŲ UOLIENŲ TYRIMAI ŠIAURĖS IR BALTIJOS ŠALYSE

2026 m. sausio 13–15 d. Turku miesto konferencijų centre „Logomo“ vyko 37-asis Šiaurės šalių geologų žiemos susitikimas (angl. *Nordic Geological Winter Meeting*, NGWM) „World in Transition“ (*Pasaulis pokyčių laikotarpiu*), kuriame dalyvavo keli šimtai visų šiuolaikinės geologijos sričių tyrėjų iš Suomijos, Švedijos, Danijos, Norvegijos, Islandijos, Baltijos ir kitų šalių. Konferencija buvo skirta Žemės evoliucijos, žaliavų užtikrinimo ir klimato kaitos iššūkiams aptarti, pabrėžiant geologijos mokslo tarpdiscipliniškumo svarbą. Trijų dienų programoje – paralelinės mokslinės sesijos su žodiniais ir

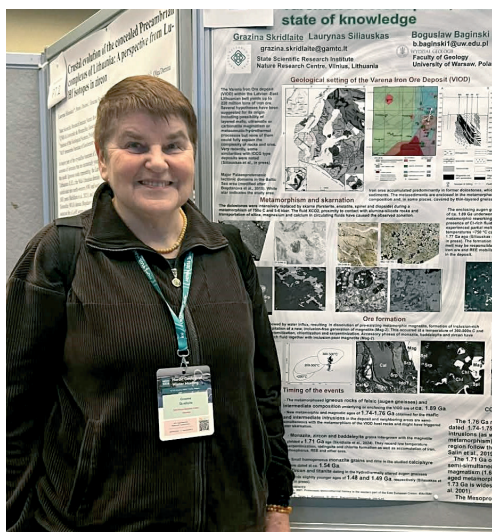
stendiniais pranešimais, diskusijos ir susitikimai, skirti tiek fundamentiniams, tiek taikomiesiems tyrimams.

Konferencijoje aktyviai dalyvavo ir Lietuvos mokslininkai iš Valstybinio mokslinių tyrimų instituto Gamtos tyrimų centro (GTC), Vilniaus universiteto (VU) ir Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos (LGT). GTC Giluminės geologijos laboratorijos (GGL) vadovė, vyresnioji mokslo darbuotoja dr. Gražina Skridlaitė, kaip kvietinė 7-osios mokslinės sesijos pranešėja, pristatė naujausius Rytų Europos kratono vakarinės dalies kristalinio pamato sandaros ir raidos

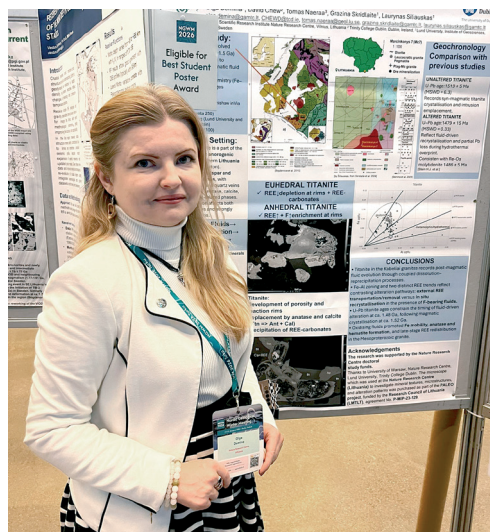
1 pav. Dr. Gražina Skridlaitė, 7-osios sesijos kvietinė pranešėja, pristato Rytų Europos kratono vakarinės dalies kristalinio pamato sandaros ir raidos tyrimų rezultatus. Kairi Poldsaar nuotr.

Fig. 1. Dr. G. Skridlaitė, keynote speaker at Session 7, presenting scientific results on the structure and evolution of the crystalline basement of the western part of East European Craton. Photo by K. Poldsaar

2 pav. Gražina Skridlaitė prie standinio pranešimo. Olgos Deminos nuotr.

Fig. 2. G. Skridlaitė at poster presentation. Photo by O. Demina

3 pav. Olga Demina prie standinio pranešimo. Olgos Deminos nuotr.

Fig. 3. O. Demina at poster presentation. Photo by O. Demina

tyrimų rezultatus (1 pav.). Pranešimas, kuriame akcentuota Lietuvos ir Baltijos regiono kristalinio pamato tyrimų reikšmė Šiaurės Europos geologiniame kontekste, sulaukė didelio konferencijos dalyvių susidomėjimo ir paskatino aktyvias diskusijas. Jos tęsėsi ir vėliau vykusiuose susitikimuose, skirtuose Šiaurės ir Baltijos šalių geologijos tarnybų bendradarbiavimui stiprinti bei Europos Sąjungos (ES) kritinių ir strateginių žaliavų politikai įgyvendinti.

Konferencijoje buvo pristatytas ir VU mokslininko dr. Audriaus Čečio žodinis pranešimas „Geochemical structure, age and petrogenesis of the A-type Mesoproterozoic Karlshamn pluton, Blekinge, southern Sweden“ (*A tipo mezoproterozojinio Karlshamno plutono (Blekingė, pietinė Švedija) geocheminė sandara, amžius ir petrogenėzė*). Jame apibendrinti tyrimų rezultatai, gauti glaudžiai bendradarbiaujant su Švedijos gamtos istorijos muziejaus (angl. *Swedish Museum of Natural History*) mokslininkais. Taip pat išklaustas VU absolventės, šiuo metu Up-salos universiteto (Švedija) doktorantės Jolantos Putnaitės pranešimas „Ore forming processes of Ni-Cu-PGE-endowed mafic

intrusions in central Sweden“ (*Ni-Cu-PGE mineralizacija pasižyminčių mafinių intruzijų rūdos formavimosi procesai centrinėje Švedijoje*).

Didelio konferencijos dalyvių dėmesio ir gyvų mokslinių diskusijų sulaukė GGL mokslininkų standiniai pranešimai, kuriuose pristatyti bendradarbiaujant su Lenkijos, Ukrainos, Airijos, Švedijos, Estijos, Latvijos ir kitų šalių kolegomis vykdytų tyrimų rezultatai: 1) „Crustal evolution of the concealed Precambrian complexes of Lithuania: a perspective from Lu-Hf isotopes in zircon“ (*Lietuvos giluminių prekambro kompleksų plutos raida pagal cirkono Lu-Hf izotopų tyrimų rezultatus*) (L. Šiliauskas, B. Dhuime, G. Skridlaitė, L. Shumlyanskyy, A. Buzenchi, O. Demina); 2) „The complex evolution of the Precambrian Varėna Iron Ore deposit, SE Lithuania: current state of knowledge“ (*Kompleksinė prekambro laikotarpio Varėnos geležies rūdos telkinio (Pietryčių Lietuva) evoliucija: dabartinės žinios*) (G. Skridlaitė, L. Šiliauskas, B. Bagiński, E. Krzemińska); 3) „Coupled dissolution-reprecipitation of titanite in the Mesoproterozoic Kabeliai granites in SE Lithuania“ (*Mezoproterozojaus*

granitų (*Kabeliai, Pietryčių Lietuva*) titanito tirpimo-pakartotinio nusodinimo procesas) (O. Demina, D. Chew, T. Naeraa, G. Skridlaitė, L. Šiliauskas) (2, 3 pav.).

Šiuose pranešimuose atspindėti nuoseklūs Lietuvos kristalinio pamato tyrimai – nuo giluminių prekambro kompleksų ir Varėnos geležies rūdos telkinio raidos iki mezoproterozojaus granitoidų mineraloginių ir geocheminių transformacijų. Tyrimuose plačiai taikyti modernūs izotopiniai (Lu-Hf cirkonuose) ir mikroanalitiniai metodai, leidžiantys tiksliau rekonstruoti Žemės plutos evoliuciją Baltijos regione.

Konferencijos metu organizuota speciali Baltijos šalių prekambro geologijai skirta sesija, taip pat vyko darbo grupės „Baltic Basement“ susitikimas (4 pav.), kuriame aptarti Baltijos regiono kristalinio pamato tyrimų rezultatai, metodologiniai iššūkiai ir tolesnės bendradarbiavimo kryptys. Diskusijose daug dėmesio skirta kristalinio pamato evoliucijai ir ES kritinių ir strateginių žaliavų direktyvos įgyvendinimui, pabrėžiant Baltijos regiono geologinių duomenų svarbą.

Baltijos šalių geologai taip pat buvo pakviesti į Suomijos geologijos tarnybos organizuotą susitikimą „Building stronger ties between Nordic

and Baltic Surveys“ (*Šiaurės ir Baltijos šalių geologijos tarnybų ryšių stiprinimas*). Lietuvai jame atstovavo dr. G. Skridlaitė ir LGT Giluminės ir naftos geologijos skyriaus vedėja dr. Jurga Lazauskienė. Susitikimo metu aptartos galimybės stiprinti Šiaurės ir Baltijos šalių geologinių tarnybų partnerystę ir bendradarbiavimą, svarstyta bendra pozicija, įgyvendinant ES ypatingos svarbos strateginių žaliavų direktyvą.

Konferencija tapo svarbia platforma pristatyti Lietuvos mokslininkų pasiekimus kristalinio pamato geologijos, izotopinės geochemijos ir magmatizmo tyrimų srityse ir parodyti, kad šie tyrimai yra neatsiejama Šiaurės ir Baltijos regiono mokslo dalis. Tolesnis bendradarbiavimas su Šiaurės ir kitų Europos šalių mokslininkais leis plėsti žinias apie Rytų Europos kratono kristalinio pamato evoliuciją ir prisidėti prie ES strateginių žaliavų direktyvos įgyvendinimo bei energetinio saugumo stiprinimo. Lietuvos geologai yra pasirengę aktyviai dalyvauti tarptautiniuose, besikeičiančio pasaulio iššūkius sprendžiančiuose geologiniuose tyrimuose.

Paramos akademinėi išvykai skyrimo sutartis (O. Demina) su Lietuvos mokslo taryba Nr. P-DAK-26-77.

4 pav. Darbo grupės „Baltic Basement“ susitikimas. Kairi Poldsaar nuotr.

Fig. 4. „Baltic Basement“ working group. Photo by K. Poldsaar